

NƯỚC MỸ

1. Nước Mỹ từ năm 1945 đến 1973

1.1. Kinh tế

- Sau chiến tranh thế giới thứ hai, kinh tế Mỹ phát triển mạnh:

- Công nghiệp chiếm 56,5% tổng sản lượng công nghiệp thế giới
- Nông nghiệp bằng hai lần 5 nước Anh, Pháp, CHLB Đức, Italia, Nhật cộng lại
- Nắm 50% số lượng tàu bè đi lại trên biển
- 3/4 dự trữ vàng thế giới, chiếm 40% tổng sản phẩm kinh tế thế giới...

- Khoảng 20 năm sau chiến tranh, Mỹ là trung tâm kinh tế - tài chính lớn nhất thế giới vì:

- Lãnh thổ rộng lớn, tài nguyên phong phú, nhân lực dồi dào, trình độ kĩ thuật cao, năng động, sáng tạo.
- Lợi dụng chiến tranh để làm giàu từ bán vũ khí.
- Áp dụng thành công những thành tựu của cuộc cách mạng khoa học kĩ thuật để nâng cao năng suất, hạ giá thành sản phẩm, điều chỉnh hợp lý cơ cấu sản xuất...
- Trình độ tập trung tư bản và sản xuất cao, cạnh tranh có hiệu quả ở trong và ngoài nước.
- Các chính sách và hoạt động điều tiết của nhà nước có hiệu quả.

1.2. Khoa học- kĩ thuật

- Là nước khởi đầu và đạt nhiều thành tựu cuộc cách mạng khoa học - kĩ thuật hiện đại:

- Đi đầu trong lĩnh vực chế tạo công cụ sản xuất mới (máy tính điện tử, máy tự động)
- Vật liệu mới (polyme, vật liệu tổng hợp)
- Năng lượng mới (nguyên tử, nhiệt hạch)
- Sản xuất vũ khí
- Chinh phục vũ trụ
- “Cách mạng xanh” trong nông nghiệp...

Thúc đẩy kinh tế Mỹ phát triển, ảnh hưởng lớn đến thế giới.



Hình 1: Trung tâm hàng không vũ trụ Ken-nơ-đi

1.3. Về chính trị - xã hội

- Cải thiện tình hình xã hội, khắc phục những khó khăn trong nước
- Duy trì và bảo vệ chế độ tư bản.

- Ngăn chặn, đàn áp phong trào đấu tranh của công nhân và lực lượng tiến bộ
- Chính trị - xã hội không ổn định, mâu thuẫn giai cấp, xã hội và sắc tộc...
- Đấu tranh giai cấp, xã hội ở Mỹ diễn ra mạnh mẽ: Đảng Cộng sản Mỹ đã có nhiều hoạt động đấu tranh vì quyền lợi của giai cấp công nhân và nhân dân lao động.

1.4. Về đối ngoại

- Dựa vào sức mạnh quân sự, kinh tế để triển khai chiến lược toàn cầu với tham vọng làm bá chủ thế giới. Mục tiêu của “Chiến lược toàn cầu”:
 - Ngăn chặn, và tiến tới tiêu diệt hoàn toàn CNXH.
 - Đàn áp phong trào GPDT, phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, phong trào chống chiến tranh, vì hòa bình, dân chủ trên thế giới.
 - Khống chế, chi phối các nước đồng minh.
- Khởi xướng cuộc “Chiến tranh lạnh”, gây ra hàng loạt cuộc chiến tranh xâm lược, bạo loạn, lật đổ ... trên thế giới (Việt Nam, Cu Ba, Trung Đông...).
- Tháng 2/1972 TT Ních xơn thăm Trung Quốc, năm 1979 thiết lập quan hệ Mỹ - Trung Quốc; tháng 5/1972 thăm Liên Xô.
- Thực hiện chiến lược hòa hoãn để chống lại phong trào cách mạng của các dân tộc.

2. Nước Mỹ từ năm 1973 - 1991

- 1973 - 1982: khủng hoảng và suy thoái kéo dài (năng suất lao động giảm còn 0.43% năm)
- Từ 1983, kinh tế Mỹ phục hồi và phát triển. Tuy vẫn đứng đầu thế giới về kinh tế- tài chính nhưng tỷ trọng kinh tế Mỹ trong nền kinh tế thế giới giảm sút.
- Mỹ kí Hiệp định Pa-ri 1973, rút quân khỏi Việt Nam. Tiếp tục triển khai “Chiến lược toàn cầu” và theo đuổi “Chiến tranh lạnh”.



Hình 2: Lễ kí Hiệp định Pa-ri (1973)

- Học thuyết Ri-gân (Reagan) chủ trương tăng cường chạy đua vũ trang.
- Sự đối đầu Xô - Mỹ làm suy giảm vị trí kinh tế và chính trị của Mỹ tạo điều kiện cho Tây Âu và Nhật vươn lên.
- Giữa thập niên 80, xu thế đối thoại và hòa hoãn ngày càng chiếm ưu thế trên thế giới.
- Tháng 12/1989, Mỹ - Xô chính thức tuyên bố kết thúc “Chiến tranh lạnh” mở ra thời kì mới trên trường quốc tế

3. Nước Mỹ từ năm 1991- 2000

3.1. Kinh tế, khoa học kĩ thuật và văn hóa

- Thập niên 90, kinh tế suy thoái ngắn nhưng vẫn đứng đầu thế giới.
- Tổng thống Clinton (1993-2001) cầm quyền, kinh tế Mỹ phục hồi và phát triển trở lại. Kinh tế Mỹ vẫn đứng đầu thế giới: GDP là 9765 tỷ USD, GDP đầu người là 34.600 USD, chiếm 25% giá trị tổng sản phẩm thế giới, chi phối nhiều tổ chức kinh tế – tài chính quốc tế như WTO, INF, G7, WB...
- Khoa học- kĩ thuật: phát triển mạnh, nắm 1/3 lượng bản quyền phát minh sáng chế của toàn thế giới

3.2. Chính trị và đối ngoại

- Thập niên 90, chính quyền B.Clinton thực hiện chiến lược “Cam kết và mở rộng”:
 - Bảo đảm an ninh của Mỹ với lực lượng quân sự mạnh, sẵn sàng chiến đấu.
 - Tăng cường khôi phục và phát triển tính năng động và sức mạnh của nền kinh tế Mỹ.
 - Sử dụng khẩu hiệu “Thúc đẩy dân chủ” để can thiệp vào công việc nội bộ của nước khác.
- Sau khi chiến tranh lạnh kết thúc, trật tự hai cực I-an-ta (Yalta) sụp đổ, Mỹ có tham vọng chi phối và lãnh đạo toàn thế giới nhưng chưa thể thực hiện được.
- Với sức mạnh kinh tế, khoa học - kĩ thuật Mỹ thiết lập trật tự thế giới “đơn cực”, nhưng thế giới không chấp nhận.
- Vụ khủng bố ngày 11/09/2001 cho thấy bản thân nước Mỹ cũng rất dễ bị tổn thương và chủ nghĩa khủng bố làm cho Mỹ thay đổi chính sách đối nội và đối ngoại ở thế kỷ XXI.



Hình 3: Vụ khủng bố ngày 11/09/2001

4. Luyện tập

Câu 1: Phân tích những nhân tố chủ yếu thúc đẩy kinh tế Mỹ phát triển nhanh chóng giai đoạn 1945 – 1973

Gợi ý trả lời

Những nhân tố chủ yếu thúc đẩy kinh tế Mỹ phát triển nhanh chóng giai đoạn 1945 – 1973:

- Lãnh thổ Mỹ rộng lớn, tài nguyên thiên nhiên phong phú, khí hậu khá thuận lợi.
- Có nguồn nhân lực dồi dào, trình độ kĩ thuật cao, năng động, sáng tạo.
- Lợi dụng chiến tranh để buôn bán vũ khí, thu lợi nhuận để làm giàu.
- Là khởi đầu cuộc CM KH-KT hiện đại của thế giới.
- Các tổ hợp công nghiệp-quân sự, các công ti tập đoàn tư bản lũng đoạn Mỹ có sức sản xuất, cạnh tranh lớn và có hiệu quả ở cả trong và ngoài nước;
- Các chính sách và biện pháp điều tiết của nhà nước đóng vai trò quan trọng thúc đẩy kinh tế Mỹ phát triển.

Câu 2: Nêu những nét chính trong quan hệ đối ngoại của Mỹ giai đoạn 1973 – 1991

Gợi ý trả lời

Quan hệ đối ngoại của Mỹ giai đoạn 1973 – 1991 có những nét chính:

- Sau khi thất bại ở Việt Nam (1975), Mỹ vẫn tiếp tục triển khai chiến lược toàn cầu và theo đuổi “Chiến tranh lạnh”. tăng cường chạy đua vũ trang, can thiệp vào các công việc quốc tế ở hầu hết địa bàn chiến lược và điểm nóng trên thế giới.
- Tháng 12/1989, Mỹ và Liên Xô đã chính thức tuyên bố “Chiến tranh lạnh”.

Câu 3: Nêu mục tiêu cơ bản của chiến lược “Cam kết và mở rộng” dưới thời tổng thống B. Clinton

Gợi ý trả lời

Có 3 mục tiêu cơ bản của chiến lược “Cam kết và mở rộng” dưới thời tổng thống B. Clinton:

- Ngăn chặn, đẩy lùi và tiến tới tiêu diệt hoàn toàn chủ nghĩa xã hội trên thế giới.
- Đàn áp phong trào chống chiến tranh, vì hòa bình, dân chủ trên thế giới.
- Không chế, chi phối các nước tư bản đồng minh phụ thuộc vào Mỹ.

5. Kết luận

Kết thúc bài học, các em cần ghi nhớ:

- Tình hình nước Mỹ từ năm 1945- 1973
- Tình hình nước Mỹ từ năm 1973- 1991
- Tình hình nước Mỹ từ năm 1991- 2000